

Különfélék.

(*L—a A.*) Ismeretes, hogy Franciaország nagyobb berendezésű magfejtőkkel, mint pl. Németország, nem bír. Az erdő-kormány létesített ugyan néhány kisebb magpergetőt, kivált a hegységek beerdősítésére szükséges magnak nyerésére, de azok termelőképessége sokkal csekélyebb, sem hogy az összes igényeknek megfelelhethének. Ez okból úgy az állam, mint a magánbirtokosok kényszerülvék szükségleteiket külföldről fedezni. Évenként ily módon sok pénz fordittatván kivált fenyőmagok beszerzésére, az állam, mint Franciaország legnagyobb erdőbirtokosa behozta a fenyőmagok ellenőrzését, s Barres-i uradalmában egy magkémlő intézetet szervezett. Ebbe szállítják az összes fenyőmagot, melyet az állam kereskedés útján vesz, vagy pedig saját magpergetőiből nyer.

A megvizsgálandó mag az ugynevezett rongykémletnek vettetik alá; két flanel darab közé lesz téve, mely egy vaskeretbe foglalt s árkocskákkal ellátott lemezen kiegyengettetik. A lemez sodronyfonadékkal van fedve, biztosítékul az egerek ellen. Az egészet egy zárkába helyezik, mely éjjel-nappal 20—25° hőnek van kitéve.

Napjában háromszor fecskendezik be a magot vizporlasztó kaucsukgolyó segélyével. Minden harmadnap kivesszik a csirázó magvakat. Huszonegy nap lefolyása után összeadva a részletes eredményeket, kiszámítják a kémlett magok csiraképességét. Ha pl. 600 magból kicsiráznék 480, ez 80°/_o-nak felel meg.

Ha a szállitmánybeli mag nem szolgáltatja a kívánt csirázóképességet, visszautasítható, vagy ára a talált hiány szerint leszállítható.

A szállítási feltételek az ügyrend által szabályozvák, melyben meg van állapítva a szállítás ideje és módja, a késedelem után járó bírság, a súlyhiány esetében alkalmazott

árlevonás, a megengedhető hibák, s az elfogadásra kötelező feltételek kisebb csirázási képesség mellett.

Hogy ezen rendszer előnyös és számos megtakarítást nyújt, könnyen belátható, mert a kereskedők is jobb magot törekednek szállítani.

Régebben az erdei fenyőnél a csirázás nem tett ki többet 50⁰/₀-nál.

1873-ban Barresben 60—65⁰/₀-ot,

1874-ben „ 74⁰/₀-ot,

1875-ben „ pedig 85⁰/₀-ot nyertek, s egy 5000

kgnyi szállitmányt, mert 100 után csak 52 jó magot adott visszautasítottak.

1875-ben a jegenyefenyő 81, a feketefenyő 86, s a nyári fenyő 40⁰/₀-ot eredményezett. A mennyivel javult a csirázási százalék, annyival kevesbedett a hektáronként elvetendő magmennyiség, s ez már magában is 20—24 francnyi különbséget tesz. A dolog tehát kifizeti magát, annál is inkább, mert fenyőmagjaink ára évről-évre emelkedik, s azért a legszorosabb takarékossgot igényli. A fentebbiekből láthatjuk, mily gyakorlatilag jártak el a francziák a magkémlés behozatalával. (A. Noël, Essai sur les reponplements artificiels des forêts.)

Természetes bizonyíték, hogy a csipkebogyó tengelyképlet, azaz a virág nyeléből alakul.

A tudományos erdészeti botanika a fás növények morfológiáját is magába foglalja, azért úgy hiszem a rózsák csipkebogyójával itt kissé foglalkozni nem érdektelen.

A magy. kir. term. tudományi társulat „Közlöny“-ének 129. füzetében említettük már, hogy a csipkebogyó, ez álgyümölcs keletkezése felől a vélemények eltérők s még újabb rhodologiai munkákban is uralkodik azon régibb nézet, hogy a csipkebogyó tulajdonképen a kehely csőve (tubus calycis), mely a tetején öt sallangot viselne (lacinae calycis). A leg-

ujabb növénymorphologok a csipkebogyót receptaculumnak tekintik, melynek képzéséhez a kehelynek semmi köze sincs, hanem a virágnyeléből, tehát tulajdonképen a szárból alakul, azaz a csipkebogyó nem más, mint urnaalakuan kitégült virágnyel.*)

Hogy a csipkebogyó nem levél (kehely) eredetű, hanem a virágnyeléből való, ennek természetes bizonyítéka is van, melyet azonban tudtommal a tengelyből való eredetnek bizonyítására nem igen használnak fel.

Hazánk melegebb vidékeinek verőfényes hegyein nő egy apró levelű, alacsony, fehér rózsza, a *Rosa spinosissima* L. többféle alakban.***) Felismerhető arról, hogy szárát vékony túlaku tüskék lepik el, levélkéi pedig aprók, mint a sárga rózsáé. A mi azonban a levélkéek nagyságából hiányzik e törpe bokrocskának, fődözi a levélkéek nagyobb száma, mert többnyire 9—11-vel fűzvék fel a levél közös gerinczére. A *R. spinosissima* gömbölyded csipkebogyói június és júliusban még piroslanak, később megfeketednek. Ép azaz nem sallangos kehelylevelei nem hullanak le, hanem mind az öt összehajlik s úgy tetőzi be a fekete csipkebogyót.

Ha e bogyók már jó érettek és megfeketedtek, észreveszszük azt is, miszerint a virágok vagyis most már az álgümölcs nyelei is megfeketednek és a külső rétegök kissé el is husosodik, főleg a *R. spinosissima*-nak *R. Mathonneti* Crép. formájánál, a mit Crépin Fr.***) a brüsseli botanikus kert igazgatója és jeles rhodolog „a pédicelle très court devenant entièrment charnu“ mondattal fejez ki. Más pirosbogyós rózsáknál, mint tudjuk, a gyümölcs nyele sem meg nem puhul, sem meg nem pirosodik. — Az álgümölcs nyelének ez a megfeketedése az az adat, melylyel a csipkebo-

*) Többit lásd a „Közlöny“ i. helyén.

**) Lásd a magyar birodalom vadontermő rózsáinak monographiáját, kiadta a magy. tud. akadémia, 1880.

***) Bulletin de la Soc. roy de botanique de Belgique 1869 no 2, p. 263.

gyónak a tengelyből való származását támogatni lehet. Már pedig ha az álgyümölcs nyele a csipkebogyó módjára megpuhul és megfeketedik, ugyhiszem, nem nagyon merész az az állítás sem, hogy az álgyümölcs nyele meg a csipkebogyó (azaz álgyümölcs) egy eredetű, vagyis hogy a rózsák álgyümölcse a virág nyelének urnaszerű alakulása, nem pedig a kehely csöve. — A rózsák „*Pimpinellifoliae* D. C.“ csoportja, a hová a *R. spinosissima* is tartozik, megőrizte a rózsáknak ezt az eredetiségét, talán ősiségét, a többi rózsák nem. A természettudományoknak azonban főkelléke az, hogy ily eredetiségeket kutasson és gyűjtsön s a hol lehet magyarázatul felhasználja.

Borbás Vincze.

Változások az erdészeti szolgálat körében. Földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar miniszterem előterjesztésére, a kincstári erdőtisztek létszámában: *Garlathy Kálmán* erdőfelügyelőt a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumhoz erdőrendezővé, *abrudbányai Abrudbányay Béla* erdőmestert az ungvári főerdőhivatalhoz erdőtanácsossá nevezem ki; *Parti Evald* erdésznek a főerdészi czimet és jelleget adományozom; végül az erdőfelügyelőségek létszámában *Horváth Sándor* erdőmérnököt, *Véssey Ferencz* és *Dernyei Antal* erdőfelügyelőket és *Havas József* főerdészt erdőfelügyelőkké nevezem ki. — Kelt Bécsben, 1883. évi márcziushó 28-kán.

Ferencz József, s. k.

Gróf Széchényi Pál, s. k.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter által kinevezettek:

I. A kincstári erdők kezeléséhez.

Kezelő főerdészekké: *Mátyus József* rendelkezés alatti erdész, az orsovai erdőhivatalhoz; *Szójka Gyula* erdész, a soóvári erdőhivatalhoz és *Kreybig László* erdész, a m.-szigeti erdőigazgatóságához;

erdészekké: Erdélyi Gyula faraktártiszt, a bustyáhozai erdőhivatalhoz; Kuzma Gyula erdőakadémiai tanársegéd a zágrábi erdőigazgatóságához; László István erdőszjelölt a soóvári erdőhivatalhoz; Ormay Gyula városi erdőtiszt a besztercebányai erdőigazgatóságához;

erdőszámvivővé: Dömötör Tihamér erdőszjelölt a gödöllői erdőhivatalhoz;

erdőszjelöltekké a következő I. oszt. erdőgyakornokok: Lavotha Albert a ministerium erdészeti osztályához; Konczvald Dániel a n.-bányai főerdőhivatalhoz; Fenyves Lajos a m.-szigeti erdőigazgatóságához; Nikl Aurél a besztercebányai erdőigazgatóságához; Merényi Gyula a zsarnóczai erdőhivatalhoz; Groszmann Róbert a kolozsvári erdőigazgatóságához; báró Feilitzsch Arthur az ungvári főerdőhivatalhoz; Binder Jenő a lipatújvári főerdőhivatalhoz; Ercsényi Béla a soóvári erdőhivatalhoz;

I. osztályu erdőgyakornokokká a következő II. osztályu erdőgyakornokok: Krajcsovits Béla, Várnai Sándor és Spanyol Géza a kolozsvári erdőigazgatóságához; Schellberger Emil a lippai főerdőhivatalhoz; Lukács Andor a besztercebányai erdőigazgatóságához; Kmetti János a zsarnóczai erdőhivatalhoz; Párnai Attila a lipatújvári főerdőhivatalhoz; Vágó László az apatini erdőhivatalhoz; Doleschall Géza az ungvári főerdőhivatalhoz; Iváncsó Bertalan a nagybányai főerdőhivatalhoz;

II. osztályu erdőgyakornokokká a következő erdőakadémiát végzett növendékek: Nemes Károly az ungvári főerdőhivatalhoz; Horváthi Ferencz az apatini erdőhivatalhoz és Lator István a m.-szigeti erdőigazgatóságához.

II. A királyi erdőfelügyelőséghez.

I. osztályu alerdőfelügyelőkké a következő II. oszt. alerdőfelügyelők: Rozinszky Béla a szegedi erdő-

felügyelőséghez; Törzs Kálmán a ministerium erdészeti osztályához;

III. osztályu alerdőfelügyelővé: Kárász István kataszteri erdőbecslő, a kassai erdőfelügyelőséghez.

Ugyancsak a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister előléptette.

I. A kincstári erdésznél.

I. osztályu erdészszé: Velics Rezső erdészt a m.-szigeti erdőigazgatóságnál; Harczér János erdészt a soóvári erdőhivatalnál.

II. A kir. erdőfelügyelőségnél.

II. osztályu alerdőfelügyelővé: Ságghy Kálmán alerdőfelügyelőt a szombathelyi erdőfelügyelőségnél.

Áthelyezések. Keleti Nándor erdőfelügyelő a besztercebányai erdőfelügyelőség kerületéből az ujonnan szervezett turócz-szt.-mártoni erdőfelügyelőség kerületébe; Solti Arnold erdőfelügyelő a marosvásárhelyi erdőfelügyelőség kerületéből a besztercebányai erdőfelügyelőség kerületébe helyeztetett át. Tóti Szabó Sándor és Kellner Gnsztáv alerdőfelügyelők a besztercebányai, illetőleg a kassai erdőfelügyelőség kerületéből a turócz-szt.-mártoni erdőfelügyelőség kerületébe helyeztettek át.

Magyarosodunk. Zuszkin Mihály m. k. erdész saját, valamint Emma nevű kiskoru leánya vezetéknevét „Mihályfi“-ra; Buchtik Róbert m. kir. erdőszámgyakornok vezetéknevét „Bokor“-ra és Mayer Károly Lajos m. kir. erdészjelölt vezetéknevét „Fenyves“-re változtatták át. Éljenek!